

مجموعه گفتارهای علمی اخلاقی

حضرت آیت الله یثربی دامت برکاته

به سوی معرفت

تفسیر آیات ولایت و امامت

تأثیر خاتمه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
وَالْآلِ وَسَلَّمَ

در خلقت عالم

۱۵ اردیبهشت ۱۳۸۶
۷ ربیع الثانی ۱۴۲۸

تکثیر این جزوه

با رعایت محتوا، حفظ امانت در نقل و ذکر مأخذ مجاز است

« الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين
ولعنة الله على أعدائهم أجمعين » .

چکیده سخن :

در جلسه گذشته با توجه به آیات قرآن کریم، بیان نمودیم که خداوند از میان انسانها افرادی را انتخاب و اختیار می‌کند و از میان برگزیدگانش افرادی را گلچین کرده و ویژگی‌های خاصی به آنان اعطا می‌نماید.

سپس این پرسش را مطرح نمودیم که، چرا خداوند از میان بندگانش افراد خاصی را برگزیده است و حکمت الهی در این اختیار و اصطفاء چیست؟

در نظام آفرینش و خلقت چه ضرورتی وجود دارد که باید خداوند افراد خاصی را برای مأموریت ویژه‌ای برگزیند؟

برای پاسخ به پرسش فوق مقدماتی را با توجه به آیات قرآن کریم مطرح کردیم. گفتیم که خداوند عالم و قادر مطلق است و نیازی به کمک دیگران ندارد. اما بسیاری از اتفاقات و حوادث عالم خلقت را به مخلوقات، اعم از ذی شعور و یا فاقد شعور نسبت می‌دهد. برخی از حوادث را به صاعقه، زلزله و فریادهای آسمانی نسبت می‌دهد.

قوای طبیعی در ظاهر امر غیر ذی شعور هستند. (هر چند در واقع، ما آنها

را نیز دارای شعور و ادراک می‌دانیم). خداوند برخی از حوادث عالم آفرینش را به موجودات دارای شعور و قوه عاقله نسبت می‌دهد همانند قبض روح، که آنرا به ملائکه نسبت می‌دهد.

داستان حضرت موسی و حضرت خضر علیه السلام را ذکر کردیم، که حضرت خضر علیه السلام فرمود: کشتی را من معیوب کردم (أردت)، قتل آن جوان را به صورت جمع ذکر می‌کند (أردنا) و ساختن دیوار را فقط به خدا نسبت می‌دهد (أراد ربك).

حضرت عیسی علیه السلام در قرآن:

تعبیرات بسیار لطیفی در رابطه با موضوع سخن در مورد حضرت عیسی علیه السلام در قرآن بیان شده است،

﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي﴾^(۱).

آنگاه خدا گوید ای عیسی ابن مریم! نعمتم را بر خود و مادرت به یاد آور که تو را به روح القدس یاری دادم که در گهواره و در میانسالی با مردم سخن گفتی، و یاد کن که به تو کتاب و حکمت و تورات و انجیل آموختم و یاد کن که به اذن من از گل چیزی به هیأت پرند می‌ساختی

۱-سوره مائده، آیه ۱۱۰.

و در آن می‌دمیدی آنگاه که به اذن من پرنده‌ای جاندار می‌شد و به اذن من نابینای مادر زاد و مبتلا به بیماری پسی را بهبود می‌بخشیدی و یاد کن که مردگان را به اذن من از گور بیرون می‌کردی.

در این آیه خداوند به حضرت عیسی علیه السلام می‌فرماید: به اذن و اجازه من از گل پرنده می‌آفریدی، کور و بیمار را شفا می‌دادی و مردگان را حیات می‌بخشیدی.

در آیه‌ای دیگر، نیز خداوند متعال می‌فرماید:

﴿أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطَّيْنِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾^(۱).

از گل برای شما چیزی به هیأت پرنده می‌سازم و در آن می‌دمم و آن به اذن الهی پرنده‌ای جاندار می‌شود، و به اذن الهی نابینای مادر زاد و مبتلا به بیماری پسی را بهبود می‌بخشم و مردگان را زنده می‌کنم، و از آنچه می‌خورید و آنچه در خانه هایتان ذخیره می‌کنید به شما خبر می‌دهم، اگر اهل ایمان باشید در این برای شما مایه آگاهی و عبرت است.

با توجه به دو آیه فوق روشن شد که عیسی علیه السلام نیز برخی از کارها را به خود نسبت می‌دهد و برخی دیگر را به خداوند. او به اذن خداوند مردگان را زنده

۱-سوره آل عمران، آیه ۴۹.

می‌کند و دیگر معجزات از جمله خبر دادن از غیب را انجام می‌دهد. طبق بیان قرآن کریم حضرت عیسی عَلَيْهِ السَّلَامُ انجام این امور را به خود و یا خدا نسبت می‌دهد. البته در جایی که انجام این معجزات را به خود نسبت می‌دهد به مأذون بودن از طرف خداوند تصریح می‌نماید.

استناد به آیاتی دیگر:

برای اینکه مطلب بهتر روشن گردد، به آیاتی دیگر اشاره می‌نماییم که خداوند در این آیات برخی از افعال را به موجودات غیر ذی شعور و یا ذی شعور نسبت داده است.

در سوره ذاریات^(۱) خداوند می‌فرماید:

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذُرُوءًا * فَالْحَامِلَاتِ وُجُوهًا * فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا * فَالْمُقْسِمَاتِ
أَمْرًا * إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٍ * وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾^(۲).

سوگند به بادهایی که (ابرها را) به حرکت در می‌آورند * سوگند به آن ابرها که بار سنگینی (از باران را) با خود حمل می‌کنند * و به کشتیهای آسان گذر * و به فرشتگان تقسیم گر * همانا آنچه به شما وعده داده شده است راست و درست است * و جزای اخروی واقع شدنی است. خداوند متعال در این آیه نیز برخی از افعال را به موجودات غیر ذی شعور مانند باد و ابر و موجودات ذی شعور مانند فرشتگان استناد می‌دهد.

۱- از خواص سوره ذاریات این است که قرائت چهل شب آن تأثیر بسزایی در گشایش و توسعه در رزق و روزی دارد، همانند قرائت مداوم سوره واقعه.

۲- سوره ذاریات آیات ۶ تا ۱.

خداوند به اجزاء پراکنده قسم یاد می‌کند که حامل موجودات دیگر است، موجودات مجرد و مرکب، که برخی دارای حمل نیستند و برخی دارای بار هستند، و به فرشتگانی که امور عالم خلقت را تقسیم می‌کنند قسم یاد می‌کند. امور عالم خلقت را خداوند تقسیم می‌کند و برخی را به عهده موجودات خاصی واگذار می‌فرماید.

در آیه‌ای دیگر خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا * وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا * وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا * فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾^(۱).

سوگند به فرشتگانی که در گرفتن جان کافران به سختی کوشند * و سوگند به فرشتگانی که جان مؤمنان به نرمی گیرند * و سوگند به فرشتگانی که شناکان هبوط کنند * و سوگند به فرشتگان پیشتاز * و به فرشتگانی که کار سازند.

همچنان که بیان کردیم خداوند عالم و قادر مطلق است و تدبیر امور آفرینش بدست اوست، اما در این آیات خداوند به فرشتگانی قسم یاد می‌کند که تدبیر امور آفرینش را بدست دارند. خداوند متعال تمام حوادث عالم خلقت را به خود نسبت نمی‌دهد بلکه برخی را به مخلوقات دیگر مستند می‌نماید. از آن چه تا کنون بیان کردیم روشن گردید که خداوند برخی از افعال را به موجودات ذی شعور و برخی را به موجودات فاقد شعور نسبت می‌دهد، و در بعضی از موارد چون ﴿فَالْمُقْسِمَاتِ أَمْرًا﴾^(۲) و ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾^(۳) این نسبتها تا حدودی مبهم

۱-سوره نازعات آیات ۵ تا ۱.

۲-سوره ذاریات، آیه ۴.

۳-سوره نازعات، آیه ۵.

می‌باشد و روشن نیست که داخل در کدام گروه هستند. فاعل مستقیم تمامی اتّفاقات عالم خلقت الزاماً خداوند متعال نیست.

شیعه و تحریف قرآن:

عده‌ای از مسئله تحریف قرآن به عنوان ابزاری برای فعالیت علیه تشیع استفاده می‌کنند. به طور پیوسته در مجامع علمی و غیر علمی اهل تسنن این مسئله طرح می‌گردد که شیعیان معتقد هستند قرآن فعلی تحریف گردیده است. در میان نظریات مختلف که توسط علمای شیعه طرح گردیده است قول بسیار ضعیفی وجود دارد که معتقد به تحریف قرآن می‌باشد. سر سلسله این نظریه در گرایش اخباری می‌باشد که سالیان سال است به حاشیه رفته است. تمامی اهل تحقیق از علمای شیعه معتقد می‌باشند که قرآن فعلی تحریف نشده و الفاظ موجود عین الفاظ نازل بر رسول الله ﷺ می‌باشد. و روایات موجود که اشاره به تحریف قرآن دارند ناظر به تحریف در تفسیر و تأویل می‌باشند.

اشراف خداوند بر امور:

با توجه به این نکته که خداوند قادر مطلق است، چرا برای خود مأمورینی

بر می‌گزیند؟

﴿إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾^(۱).

خداوند هر چه خواهد انجام می‌دهد.

۱- سوره حج، آیه ۱۸.

« لا يشغله شأن عن شأن »^(۱).

هیچ کاری خداوند را از کار دیگر باز نمی‌ندارد.

هنگامی که انسانها و دیگر موجودات مشغول به کاری هستند، نمی‌توانند کار دیگری انجام دهند. اما خداوند متعال در حال خلقت آسمان، می‌تواند زمین را بیافریند، هنگامی که کسی را قبض روح می‌نماید، به بندهای دیگر جان می‌دهد. اشتغال خداوند به کاری، مانع دیگر افعال هم‌زمان او نمی‌گردد. با این اوصاف چرا خداوند برخی از کارها را به افراد دیگری واگذار می‌نماید؟

احاطه علم الهی به قلوب بندگان:

خداوند از میان انسانها، افراد خاصی را برای مأموریت‌های ویژه‌ای برگزیده است.

﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾^(۲).

خداوند آدم و نوح و آل ابراهیم و آل عمران [علیهم‌السلام] را بر جهانیان برگزید.

انتخاب و گزینش این افراد به دلیل آن است که دارای ویژگی‌های خاصی بودند. انبیاء چون دارای امتیازات و روحیات ویژه‌ای بودند توسط خداوند انتخاب شدند، و چون افراد و انسانهای دیگر فاقد آن امتیازات بودند برگزیده نشدند. در عصر حضرت نوح علیه‌السلام از میان تمام انسانها، حضرت نوح علیه‌السلام برگزیده می‌شود، در زمان حضرت ابراهیم علیه‌السلام از میان تمام مردمان وی انتخاب می‌شود،

۱- بحار الانوار، جلد ۸۷، صفحه ۱۵۴.

۲- سوره آل عمران، آیه ۳۳.

و در عصر رسول الله ﷺ ایشان به مقام نبوت می‌رسند و خاتم این مقام می‌گردند.

خداوند متعال از تمام موجودات و مخلوقات، آسمان، زمین، شجر، حجر، و ... انسان را به خاطر اینکه دارای ویژگی خاصی است او را کرامت بخشید و به مقام (کرمننا) ارتقاء داد.

﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾^(۱).

به راستی فرزندان آدم را گرامی داشتیم.

امتیازی که انسانها را به این مقام ارتقاء داده است از طرف خداوند متعال به انسانها هدیه و اعطاء شده است.

خداوند به حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: می‌دانی چرا از میان تمام بندگان تو را برگزیدم؟ حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ اظهار بی اطلاعی کرد. خداوند فرمود:

«إِنِّي اطَّلَعْتُ عَلَى خَلْقِي اطَّلَاعَةً فَلَمْ أَرَفِي خَلْقِي شَيْئاً أَشَدَّ تَوَاضَعاً مِنْكَ»^(۲).

بر تمام مخلوقات آگاهی یافتم اما در میان آنها از تو متواضع تر نیافتم. خداوند متعال به قلوب آدمیان احاطه و اشراف تام دارد، افرادی را که دارای قلوبی پاک و امتیازات دیگری باشند، برای مأموریت‌های خاص بر می‌گزیند. خداوند متعال با توجه به دل حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ او را به مقام کلیم الهی می‌رساند و حضرت ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ را به مقام خلیل الهی می‌رساند. خداوند با اطلاع از قلب مطهر رسول الله ﷺ، ایشان را به مقام حبیب الهی می‌رساند.

۱-سوره اسراء، آیه ۷۰.

۲-بحار الانوار، جلد ۷۲ صفحه ۱۲۳.

برتری برخی از مخلوقات بر یکدیگر:

به همان دلیلی که خداوند انسانها را از میان تمام موجودات و مخلوقات برگزید و آنان را به مقام (کَرَمًا) ارتقاء داد به همان دلیل از میان انسانها نیز افرادی را به مقام اصطفاء انتخاب نمود. همه انبیاء، از جمله آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ، ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ، موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ عیسی عَلَيْهِ السَّلَامُ و رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دارای امتیازات ویژه‌ای بودند که به مقام اصطفاء و اجتناب رسیدند. این مقام به آنان شرافت و عظمت می‌بخشد، شرافت و جلالت، مقتضی تقدّم و برتری نسبت به سایر موجودات و انسانها است. انسانها نسبت به حیوانها تقدّم و برتری دارند، همچنین حیوان نسبت به نبات و نبات نسبت به جماد ترجیح و برتری دارد. کسانی که دارای مقام اصطفاء هستند، نسبت به کسانی که فاقد این مقام‌اند تقدّم و برتری دارند، این تقدّم و برتری به معنای امامت و پیشوایی است. و بر اساس برهان عقلی، اشرف و شریف نسبت به دانی و پست، مقدّم و برتر هستند.

پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و ائمه اطهار عَلَيْهِمُ السَّلَامُ نخستین مخلوقات:

بر اساس روایات فراوانی که در دست داریم به این نکته پی می‌بریم که اولین مخلوق خداوند، پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَامُ می‌باشند. جابر بن یزید جعفی از اصحاب خاص امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ می‌باشد. شخصیت جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ از این گفته خود وی معلوم می‌گردد:

« حدّثني أبو جعفر عليه السلام تسعين ألف حديثاً لم أحدث بها أحداً قطَّ »^(۱) .
 امام باقر عليه السلام [نود هزار حدیث به من آموخت که با کسی بازگو
 نکرده‌ام .

امام باقر عليه السلام به جابر رضی الله عنه می‌فرماید:

« يا جابر كان الله ولا شيء غيره ، لا معلوم ولا مجهول ، فأول ما ابتداء من
 خلقه أن خلق محمداً صلى الله عليه وآله وخلقنا أهل البيت معه من نور عظمته »^(۲) .
 ای جابر! خدا بود و هیچ وجودی جز او نبود، نه معلوم و نه مجهول،
 نخستین چیزی که خدا آفرید، پیامبر صلى الله عليه وآله [بود و ما اهل بیت عليهم السلام]
 را با او و از نور عظمت او آفرید .

پیامبر صلى الله عليه وآله می‌فرماید:

« أول ما خلق الله العقل »^(۳) .

عقل اولین مخلوق خداوند است .

این روایت با حدیث قبل به هیچ وجه منافات ندارد. زیرا عقل محض و
 مطلق رسول الله صلى الله عليه وآله و اهل بیت نبوت عليهم السلام می‌باشند .

امام حسن مجتبی عليه السلام می‌فرماید: شنیدم جدّم رسول الله صلى الله عليه وآله

می‌فرماید:

« خلقت من نور الله وخلق أهل بيتي من نوري »^(۴) .

من از نور خداوند آفریده شدم و اهل بیتم از نور من آفریده شدند .

۱- مستدرک الوسایل، جلد ۱۲ صفحه ۲۹۹ .

۲- بحار الانوار، جلد ۱۵ صفحه ۲۳ .

۳- شرح اصول کافی، جلد ۱ صفحه ۲۰۴ .

۴- بحار الانوار، جلد ۱۵ صفحه ۲۰ .

نقدی بر فلسفه:

با توجه به این روایات می‌توان سخن فلاسفه و حکماء را نقد نمود. زیرا آنان می‌گویند: وجود واحد است و در آن کثرت راه ندارد، و تمام موجودات به وجود واحد موجوداند. و این وجود واحد در تمام موجودات سریان و جریان دارد. نظر آنان باطل است و هیچ اساس و پایه‌ای دینی و روایی ندارد و ساخته و بافته مغز علیل و ناقص حکماء یونانی است. زیرا با توجه به روایات فوق دریافتیم که اولین مخلوقات خداوند رسول الله ﷺ و اهل بیت علیهم السلام می‌باشند و قبل از ایشان غیر از خداوند هیچ وجودی، موجود نبود. اما نتیجه کلام ذکر شده از فلسفه آن است که هیچ موجودی مسبوق به عدم نمی‌باشد.

آفرینش دیگر مخلوقات:

نخستین چیزی که خداوند متعال آفرید و خلعت وجود بر تن او نمود، وجود مبارک و پاک رسول الله ﷺ می‌باشد.

حال این پرسش مطرح می‌شود که مخلوقات دیگر چگونه موجود شدند؟ بر اساس روایات، آفرینش سایر مخلوقات از ناحیه رسول الله ﷺ می‌باشد. همه مخلوقاتی که در عالم آفرینش موجود هستند و لباس وجود بر تن کرده‌اند از ناحیه مبارک ایشان بوده است.

وجود همه موجودات و مخلوقات وابسته به وجود مبارک رسول الله ﷺ است. زیرا وجود هر موجودی قائم و وابسته به وجود اشرف و برتر می‌باشد و در عالم خلقت وجودی بالاتر و شریفتر از وجود خاتم الانبیاء ﷺ یافت نمی‌شود.

وابسته بودن تمام هستی به وجود رسول الله ﷺ و قیوم بودن وجود ایشان، نسبت به سایر موجودات هیچ منافاتی با خالقیت و قیومیت ذات ذوالجلال ربوبی ندارد. و با اندک تأمل در آیات و روایات این مسأله قابل فهم و پذیرش می‌گردد.

قرآن؛ دلیل ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام:

امیرالمؤمنین علیه السلام روزی در مسجد مشغول خواندن نماز بودند، فقیری وارد مسجد می‌شود و از کسانی که در مسجد حضور داشتند تقاضای کمک می‌کند اما کسی به وی پاسخ نمی‌دهد. امیرالمؤمنین علیه السلام در حال رکوع، انگشت خود را به فقیر نشان می‌دهند، او انگشت امیرالمؤمنین علیه السلام را از انگشتان شریفشان بیرون می‌آورد. به مناسبت این کار زیبا و پسندیده آیه ۵۴ سوره مائده نازل شد. در این رابطه ابو ذر رضی الله عنه^(۱) می‌گوید:

« يا أيها الناس من عرفني فقد عرفني ومن لم يعرفني فأنا أعرّفه بنفسي .
 أنا جندب بن جنادة البدري أبو ذر الغفاري سمعت رسول الله ﷺ بهاتين
 وإلا صمّتا ورأيت بهاتين وإلا عميتا... أما إنّي صلّيت مع رسول الله ﷺ
 يوماً من الأيام صلاة الظهر فسأل سائل في المسجد الحرام فلم يعطه أحد
 شيئاً .. وكان على عليه السلام راعياً فأوحا بخصره اليمنى إليه وكان يتختم فيها،
 فأقبل السائل حتى أخذ الخاتم من خصره ... نزل جبرئيل من عند الله فقال:
 يا محمد اقرأ . قال : وما اقرأ ؟ قال اقرأ : ﴿ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ

۱- ابو ذر کسی است که رسول الله ﷺ در مورد او فرمودند: آسمان سایه بر راستگوتر از ابو ذر نگسترده است. مستدرک حاکم نیشابوری، جلد ۳ صفحه ۳۴۲.

آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿١﴾ «(۲)».

ای مردم هر کس هر کس مرا می شناسد، که می شناسد، و هر کس نمی شناسد، بداند که من ابو ذر غفاری هستم، من با این دو گوش شنیده ام و با این دو چشم دیده ام اگر دروغ بگویم کرو و کور گردم. من روزی نماز ظهر را همراه رسول الله ﷺ در مسجد می خواندم. فقیری آمد و کسی به او چیزی نداد... امیرالمؤمنین [علیه السلام] نماز می خواند و در حال رکوع بود، با چشمانش، اشاره ای به انگشت کوچک دست راست نمود که در آن انگشتی بود. فقیر انگشت را از انگشت بیرون آورد... سپس جبرئیل نازل شد و به رسول الله ﷺ فرمود: بخوان پیامبر ﷺ فرمودند: چه بخوانم؟ جبرئیل فرمود: بخوان (همانا ولی و سرور شما خداوند است و پیامبر ﷺ) و مؤمنانی که نماز بر پا می دارند و در حال رکوع زکات می دهند.

لولى الأمر:

تا به حال روشن گشت که خداوند نخست رسول الله ﷺ و اهل بیت ایشان را آفرید و رسول الله ﷺ به همه مخلوقات وجود داده است و وجود همه هستی وابسته به وجود شریف ایشان می باشد. با توجه به آنچه گذشت می توان نتیجه گرفت که رسول الله ﷺ و اهل

۱- سوره مائده، آیه ۵۴.

۲- مجمع البیان، جلد ۴ صفحه ۱۲۶. از منابع اهل تسنن: تفسیر طبری، جلد ۶ صفحه ۱۸۶ و شواهد التنزیل، جلد ۱ صفحه ۲۳۰.

بیت علیه السلام بر انسانها اولویت، برتری و ولایت دارند. خداوند می فرماید:

﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾^(۱).

همانا ولی و سرور شما خداوند است و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم او و مؤمنانی که نماز بر پا می دارند و در حال رکوع زکات می دهند.

ولی، پشتوانه و تکیه گاه مولی علیه می باشد. ولی و قیّم انسانها خداوند، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و بعضی از مؤمنین هستند که در حال رکوع زکات می دهند، بر اساس روایتی که بیان نمودیم، مؤمنی که در حال رکوع زکات داد، منحصرأ وجود مبارک امیرالمؤمنین علیه السلام می باشد، پس از نزول این آیه افراد فراوانی از جمله اولی و دومی در حال نماز، قیام و سجود و ... آشیایی را هدیه دادند، اما هیچ آیه ای نازل نشد! از عمر بن خطاب نقل شده که گفت:

« والله لقد تصدّقت بأربعین خاتماً وأنا راکع لینزل فیّ ما نزل فی علی بن ابیطالب وما نزل »^(۲).

به خدا سوگند چهل انگشتی در حال رکوع صدقه دادم تا برای من هم آیه ای مثل آنچه برای علی بن ابیطالب نازل شد، بیاید ولی هیچ آیه ای نازل نشد.

خداوند می فرماید:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^(۳).

۱- سوره مائده، آیه ۵۴.

۲- امالی شیخ صدوق، صفحه ۱۸۶.

۳- سوره نساء آیه ۵۹.

ای مؤمنان از خداوند و پیامبر [ﷺ] و اولو الامر تان [علیهم السلام] اطاعت کنید. ما باید از خدا و رسول الله ﷺ و اولیاء امر که ائمه اطهار علیهم السلام می باشد اطاعت نماییم، آنان قیّم، ولی و صاحب اختیار انسانها و دیگر مخلوقات هستند. بحثهایی که تا به حال ارائه نمودیم به عنوان مقدمه‌ای در رابطه با ولایت عام می باشد در رابطه با ولایت بحثهای عمیق، دقیق و سخنان ناگفته فراوانی وجود دارد انشاء الله بتوانیم دقیق تر بحثهای ولایت و ولایت خاص، رسول الله ﷺ، امیرالمؤمنین علیهم السلام، حضرت فاطمه علیها السلام و دیگر حضرات معصومین علیهم السلام را بیان نماییم.

پرسشها و پاسخها:

۱ - آیا در رابطه با امامت امیرالمؤمنین علیهم السلام در روز غدیر آیه‌ای در قرآن ذکر شده است؟

در رابطه با امامت امیرالمؤمنین علیهم السلام می توان به آیه،

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾^(۱).

امروز دین شما را برایتان به کمال رساندم و نعمتم را بر شما تمام کردم و دین اسلام را بر شما پسندیدم.

علاوه بر آیه فوق روایات فراوانی درباره واقعه غدیر و شأن نزول آیه فوق در منابع اهل تسنن وجود دارد^(۲).

۱- سوره مائده، آیه ۳.

۲- برای آگاهی بیشتر می توانید به کتب مفصل از جمله الغدیر، المراجعات و شبهای پیشاور ←

در روایتی آمده است هنگامی که رسول الله ﷺ در روز غدیر خم فرمودند:

«اللهم من كنت مولاه فعليّ مولاه اللهم وال من والاه وعاد من عاداه»^(۱).
خداوندا هر کس که من ولی او هستم، علی نیز ولی اوست، خداوندا هر که او را دوست دارد تو نیز او را دوست داشته باش و هر که دشمن دارد تو نیز او را دشمن داشته باش.

سلمان فارسی رضی الله عنه از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم پرسید، منظور از ولایت چیست؟ رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

«ولاء كولايتي من كنت أولى به من نفسه فعليّ أولى به من نفسه»^(۲).
ولایتی همانند ولایت من، بر هر کس که ولایت من بر او بیشتر از خودش باشد، علی علیه السلام نیز ولایتش بر آنان بیشتر از خودشان است.
آیا در گرمای حجاز انسان عاقل همه مردم و کاروانها را جمع می‌کند تا بگوید: اگر مرا دوست دارید، پس علی علیه السلام را نیز دوست داشته باشید؟! خیر، منظور از ولایت با قرائن حالیه و مقالیه تنها دوست داشتن نمی‌باشد.

۲ - آیا انتخاب برگزیدگان توسط خداوند متعال از تقدیرات الهی است یا آنان دارای امتیازاتی می‌باشند در هر دو صورت، ارتباط این مسأله با جبر و اختیار چیست؟

→ و ... مراجعه فرمائید.

- ۱- بحار الانوار، جلد ۳۱ صفحه ۳۶۱. منابع اهل تسنن: مسند أحمد، جلد ۱ صفحه ۱۱۸.
- مجمع الزوائد، ج ۹ ص ۱۰۴.
- ۲- بحار الانوار، جلد ۳۱ صفحه ۴۱۱. الغدير، جلد ۱ صفحه ۳۸۷.

تفضّلات الهی ارتباطی با جبر و اختیار ندارد و خداوند متعال به همه انسانها مطابق با شایستگی شان تفضّلاتی عنایت فرموده است.

برخی از کمالات انسانها اکتسابی است و برخی دیگر از جانب ذات باری تعالی هدیه شده است. همه چیز در دست خداوند است و برگزیدگان دارای شایستگی ذاتی می‌باشند و این شایستگی و امتیازات قطعاً تفضّلاتی از جانب خداوند بوده است و خداوند متعال در عالم ذر این امتیازات را به آنان اعطا کرده است.

خداوند به همه ما توفیق معرفت به مقام شامخ اهل بیت علیهم‌السلام را کرامت بفرماید.

« والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته »

... وجود همه موجودات و مخلوقات

وابسته به وجود مبارک رسول الله ﷺ است. زیرا وجود هر موجودی قائم و وابسته به وجود اشرف و برتر می باشد و در عالم خلقت وجودی بالاتر و شریفتر از وجود خاتم الانبیاء ﷺ یافت نمی شود. وابسته بودن تمام هستی به وجود رسول الله ﷺ و قیوم بودن وجود ایشان، نسبت به سایر موجودات هیچ منافاتی با خالقیت و قیومیت ذات ذو الجلال ربوبی ندارد. و با اندک تأمل در آیات و روایات این مسأله قابل فهم و پذیرش می گردد.

(صفحه ۱۳ از همین جزوه)

محل برگزاری جلسات :

کاشان : حسینیه بیت حضرت آیت الله یثربی

تلفن : ۴۴۴۴۳۴۳ - ۴۴۴۵۲۷۷ نمابر : ۴۴۴۹۹۳۳

به سوی معرفت ۸

۲